

Υπάρχει και η Βριτόμαρτη (βριτύ = γλυκιά, μάρτις = παρθένα), αρχαία κρητική θεότητα, που όμως κατέληξε κόρη του Δία και της Κάρμης, εγγονής της θεάς Δήμητρας. Ήταν δηλωμένη παρθένα, περνούσε τις ώρες της με πεζοπορίες, ταξίδια και κυνήγι και είχε εφεύρει το δίχτυ με το οποίο μπορούσε να πιάνει τα θηράματά της ζωντανά. Βρέθηκε στο Άργος κι έπειτα στην Κεφαλονιά. Κι από κει, πήγε στην Κρήτη. Εκεί ήταν που την είδε ο Μίνωας και θέλησε να την κάνει δική του. Την έστρωσε στο κυνήγι αλλά δεν την πρόφτασε. Η Βριτόμαρτη κρύφτηκε στα δίχτυα κάποιων ψαράδων. Όταν ο Μίνωας απόκανε να την ψάχνει, ένας από τους ψαράδες προσφέρθηκε να την πάει σ' άλλο τόπο. Βρέθηκαν με τη βάρκα του στην Αίγινα, όπου ο ψαράς της ρίχτηκε. Η παρθένα γλίτωσε τρέχοντας σ' ένα δάσος. Κανένας δεν την ξαναείδε. Στο δάσος όμως βρέθηκε ένα άγαλμά της. Οι Αιγινήτες θεώρησαν το δάσος, ιερό, κι ονόμασαν την Βριτόμαρτη, Αφαία (άφαντη).

Μια διαφορετική παραλλαγή θέλει την Βριτόμαρτη συνοδό της θεάς Αρτεμης. Ο Μίνωας την κυνηγούσε μέρα νύχτα, επί εννιά ολόκληρους μήνες. Όταν κόντεψε να τη φτάσει, εκείνη πήδηξε από ένα βράχο κι έμπλεξε στα δίχτυα κάποιων ψαράδων. Είτε γι' αυτό είτε επειδή εφεύρε το κυνηγετικό δίχτυ, την είπαν Δίκτυνα και της αφιέρωσαν το βουνό Δικταίο ή Δικτύνναιο.

Όμως, θεά του κυνηγιού στην ελληνική μυθολογία είναι η Αρτεμη, διάδοχη κατάσταση της λατρείας της Σελήνης και της νύχτας, της σκοτεινής Εκάτης. Πιθανολογείται λοιπόν ότι η αρχαία χθόνια θεά, η θεά του κυνηγιού και η θεοποιημένη Σελήνη προϋπήρχαν στους μύθους των Προελλήνων και μετουσιώθηκαν στη μορφή που έφθασε ως εμάς. Αν έτσι έχουν τα πράγματα, η Κρήτη υπήρξε το νότιο χωνευτήρι της λατρείας που εξελίχθηκε στις μορφές των ιστορικών χρόνων. Ο Δίας άλλωστε, ενώ ήλθε από τους δρόμους της Ηπείρου, στην Κρήτη φέρεται να γεννήθηκε και να μεγάλωσε. Κι όλα αυτά συμβαδίζουν με την θαυμαστή ανάπτυξη της μεγαλονήσου από τα προανακτορικά (τα πριν από το 1900 π.Χ.) ακόμα χρόνια.

Ο εκπολιτιστικός ρόλος της Κρήτης αποτυπώνεται και στον μύθο της Δεξιθέας, στην Τζια, όπου κάτοικοι άγριοι, απολίτιστοι και ασεβείς υποτάχθηκαν στην ανωτερότητα των Μινωιτών.

(τελευταία επεξεργασία, 15 Φεβρουαρίου 2021)